

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Hajnis Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Juhász Béla ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. alperesek ellen kártérítés és járulékaik iránt a Pest Megyei Bíróság előtt 12.P.28.145/2004. számon megindult és a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.21.545/2008/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 60. sorszámmal benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését - a perköltség és az illeték viselésére is kiterjedően - részben hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és az alperest terhelő marasztalás összegét 500.000 (Ötszázezer) forintba leszállítja, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 150.000 (Százötvenezer) forint első- és másodfokú eljárás költségeit.

A le nem rótt 450.000 (Négyszázötvenezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetékből a felperes 360.000 (Háromszázhatvanezer) forintot, az I.r. alperes 90.000 (Kilencvenezer) forintot köteles - külön felhívásra - az államnak megfizetni.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a felperes és az I.r. alperes 1991-ben kötött házasságot. A házassági életközösségük fennállása alatt, 1998.

február 28-án András utónevű gyermekük született. Az alperesek a házassági életközösség kezdetétől alkalomszerű, 1996-1997. évtől kezdődően rendszeres szexuális kapcsolatot tartottak fenn. A gyermek fogantatásának időszakában az I.r. alperes a felperessel és a II.r. alperessel is létesített szexuális kapcsolatot. Az alperesek a gyermek két éves korától - a gyermek antropológiai és személyiségjegyei alapján - kezdtek gyanakodni arra, hogy a vérszerinti apa nem a felperes; felmerült bennük, hogy a gyermek származásának kiderítése időszerű lenne. A felperes az I.r. alperes házasságon kívüli kapcsolatáról csak 2000-ben szerzett tudomást. Ekkor az I.r. alperes a házassági életközösség megszakítását nem kívánta, a gyermek származására nem utalt. A felperes és az I.r. alperes között a házassági életközösség 2002. júniusában megszakadt, az I.r. alperes a gyermekeivel a közös otthonból elköltözött. A felperes ezt követően is apaként gondoskodott a gyermek ellátásáról, vele rendszeres kapcsolatot tartott fenn, szülői felügyeleti jogát gyakorolta, a gyermekhez fűződő érzelmi kötődése mindvégig szoros volt. A felperes és az I.r. alperes között 2003. februárjában - a gyermek láthatása tárgyában - keletkezett vitát követően a II.r. alperes a felperes testvérével közölte, hogy ő a gyermek vér szerinti apja. Ezt követően az alperesek a felperest a gyermek neveléséből teljesen kivonták, majd 2003. nyarán a gyermek óvodai ünnepségén a gyermektől eltiltották azzal, hogy a felperes a gyermeknek nem hozzátartozója. A felperes az alperesek által 2003. nyarán kezdeményezett magánszakértői DNS vizsgálat eredményét, amely a II.r. alperes vér szerinti apaságát igazolta, nem fogadta el. Az I.r. alperes által ezt követően, apaság vélelmének megdöntése iránt indított perben a bíróság jogerős ítéletében - igazságügyi orvos szakértői vélemény alapján - megállapította, hogy a gyermeknek nem a felperes az apja. A későbbiekben a felperes és a gyermek kapcsolata megszakadt, a gyermek a felperestől elidegenedett.

A felperes módosított keresetében személyiségi jogai megsértése miatt kérte az alperesek kötelezését 2.500.000 forint nem vagyoni kára és annak kamatai egyetemleges megfizetésére. Álláspontja szerint az alperesek a házastársi hűséget sértő magatartásukkal, a gyermek vér szerinti származásának eltitkolásával, majd a gyermek neveléséből való kivonásával megsértették az emberi méltóságát. Ezáltal társadalmi megítélése negatív irányban változott, egészsége megromlott, és ezzel okozati összefüggésben nem vagyoni hátrányt szenvedett.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Védekezésük szerint a házasságon kívüli kapcsolatuk csak erkölcsileg ítéltető meg, amely személyiségi jogsérelmet és kártérítési felelősséget nem alapoz meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 2.500.000 forintot és annak 2003. április 15. napjától 2004. december 31. napjáig számított évi 11 %-os mértékű, 2005. január 1. napjától a kifizetés napjáig számított, az adott naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte az I.r. alperest, hogy a Magyar Államnak külön felhívásra fizessen meg 150.000 forint le nem rótt eljárási illetéket, továbbá 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 80.000 forint ügyvédi munkadíjat. Rendelkezése szerint az ezt meghaladó költségeiket a felek maguk viselik. Az elsőfokú bíróság a per adatai alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy az I.r. alperes által tanúsított magatartás, amellyel a gyermek származását tudatosította a felperesben, a felperes környezetében és a gyermekben, valamint az, hogy a gyermeket a felperes neveléséből kivonta, továbbá a felperest szükségtelenül megalázva, önbecsülését rombolva a felperes önrendelkezési jogát és autonómiáját megsértette, alkalmas a Ptk. 75. § (1) bekezdésben védett személyhez fűződő jogának és emberi méltóságának (Ptk. 76. §) a megsértésére. Ezért a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés, valamint 355. § (1) és (4) bekezdés alapján előterjesztett kártérítési igényt alaposnak, összegszerűségében pedig elfogadhatónak találva, marasztalta az alperest.

Az I.r. alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság, ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét megváltoztatta és a felperes keresetét teljes egészében elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I.r. alperesnek 180.000 forint első- és másodfokú perköltséget, valamint a Magyar Államnak külön felhívásra 300.000 forint kereseti és fellebbezési illetéket.

A jogerős ítélet indokolása szerint a Ptk. 76. § értelmében a személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a becsület és az emberi méltóság megsértése. Önmagában a személyes érzelmek megsértése személyiségvédelmi igényt nem alapoz meg. A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (Csjt.) rendelkezik a házasság és a család intézményének védelméről, ezen belül szabályozza a családi jogviszonyt, amelyek sérelme esetén is a családjogi szabályok teremtik meg a védelmet. A Bírósági Döntések Tárában a Szegedi Ítéltábla 2006/1375. számon közzétett eseti döntésére hivatkozva kifejtette, hogy a házastársi hűséget sértő magatartás és a gyermek származásának eltitkolása a családjogi szabályai szerint ugyan elítélendő magatartás, nem tartozik azonban a Ptk. személyhez fűződő jogsértésre irányadó szabályai által védett jogterülethez. Miután a házastársi hűség megsértése és a gyermek származásának eltitkolása önmagában nem sért személyhez fűződő jogot, az erkölcsi értékek megsérülésén túlmenően

többlettényállás bizonyítása szükséges a személyhez fűződő jog megsértésének megállapításához. A felperes azonban nem bizonyította, hogy az I.r. alperes magatartása az általános erkölcsi normákon túl további sérelmet okozott a számára. Az elsőfokú bíróság döntését ellentmondó tényállási elemekre alapította, és a peradatok alapján tévesen minősítette az I.r. alperes magatartását jogsértőnek. Alaptalanul róta az I.r. alperes terhére a gyermek vér szerinti származására vonatkozó tényközlés felperes családjával történt módját, mivel a felperessel és a szülőkkel a II.r. alperes közölte a tényt. A gyermekkel ugyan az I.r. alperes közölte a származását, arra nézve azonban nem merült fel adat, hogy a közlés módja miatt szakadt el a gyermek a felperestől. Az óvodai ünnepség során történtek sem róhatók az I.r. alperes terhére, miután ott a felperes és a II.r. alperes között történt a szóváltás. Az I.r. alperes előterjesztett ugyan gyermektartásdíj iránti igényt a felperessel szemben, attól azonban az apaság vélelmének megdöntése iránti perben hozott ítéletet követően haladéktalanul elállt. Nem róható fel az I.r. alperesnek az sem, hogy amíg az apaság vélelmének megdöntése tárgyában nem született ítélet, illetve nem állt rendelkezésére a magánszakértői vélemény, nem közölte a felperessel a valós helyzetet. A felperes azt sem bizonyította, hogy az I.r. alperes magatartására vezethető vissza az, hogy a gyermek eltávolodott tőle. Az I.r. alperes személyiségi jogot sértő magatartásának megállapíthatósága hiányában ezért a felperes nem vagyoni kárigénye alaptalan.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, tartalmilag annak hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyása érdekében. Felülvizsgálati álláspontja szerint a másodfokú bíróság a per adatainak téves értékelésével jutott a keresetet elutasító álláspontra. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy az alperesek házastársi hűséget sértő, illetve a gyermek származásával kapcsolatos ismeretekkel összefüggő magatartása, nyilatkozatai, az I.r. alperes minden ellene irányuló, tudatos, tévesben és mulasztásban megnyilvánuló cselekedete alkalmas volt emberi méltósága megsértésére. Az I.r. alperes a II.r. alperessel folytatott kapcsolatát és a gyermek származását előle eltitkolta, a vér szerinti származás tisztázását pedig még akkor sem kezdeményezte, amikor felmerült benne a kétely, majd a származás tényét családja bevonásával, őt megszégyenítve közölte, és a vér szerinti származás gyermekkel való közlésének módja okozta a gyermek tőle való elidegenülését. A másodfokú bíróság nem határozta meg az általános erkölcsi normák szintjét, amelyhez képest a terhére róta, hogy további sérelmet nem bizonyított. A tanúk nyilatkozatai mellett a perben kirendelt szakértő is megállapította az okozati összefüggést az alperesek magatartása és a bekövetkezett egészségkárosodása között.

Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (1) bekezdés alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül. A jogerős ítéletnek a II.r. alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító rendelkezése felülvizsgálattal nem volt támadott.

A felülvizsgálati kérelem részben, az alábbiak szerint alapos.

A Ptk. 75. § (1) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani; e jogok a törvény védelme alatt állnak.

Önmagában az, hogy a házastársak belső jogviszonyában a házastársak egymással szemben tanúsított - jogellenes - magatartásával szemben a jogvédelmet elsősorban a családjog intézményei biztosítják, nem zárja ki az okozott sérelem miatt a személyiségi jogvédelmi igény érvényesíthetőségét, amint azt a Legfelsőbb Bíróság a Pf.II.25.983/2001/7. számú határozatában a gyermek és a szülő közötti kapcsolattartás akadályozása miatti jogsérelem esetén megállapította.

Tartalmilag helyesen állapította meg a jogerős ítélet, hogy az általánosan elfogadott erkölcsi normák megsértése - ezen belül a házastársi hűség kötelezettségének a megsértése, illetve a gyermek vérszerinti származásának az eltitkolása - önmagában személyiségvédelmet nem alapoz meg. Tévesen jutott azonban a másodfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a felperes nem vagyoni kárigényt megalapozó, személyét ért sérelmet nem bizonyított.

Az adott esetben azt kellett megítélni, amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt, hogy az I.r. alperes házastársi hűséget sértő magatartásának következményeivel, illetve a házassági életközösség fennállása alatt született gyermek vérszerinti származásával kapcsolatos ismereteivel összefüggésben tanúsított magatartása sértette-e a felperes személyhez fűződő jogait. Helytállóan vonta az elsőfokú bíróság a mérlegelés körébe azt, hogy az I.r. alperes - általa sem vitatottan - a gyermek fogantatásának időszakában rendszeres szexuális kapcsolatot tartott fenn a felperessel és a II.r. alperessel. Ebből következően számolnia kellett azzal, hogy a gyermek vérszerinti apja nem lehet teljes bizonyossággal a felperes. Ehhez képest, annak ellenére, hogy már a gyermek két éves korában felmerült benne: a vérszerinti apa nem a felperes, a gyermek származásának tisztázását csak azután kezdeményezte, amikor a felperessel fennálló házassági életközössége megszakadt és a II.r. alperessel élettársi kapcsolatot létesített. Ezért az I.r. alperesnek az az eljárása,

hogy a felperest a gyermek születésétől kezdődően, közel öt éven keresztül - jobb tudomása ellenére és a származás tisztázásának felróható elmulasztásával - abban a tudatban tartotta, hogy ő a gyermek vérszerinti apja, majd a valóságnak megfelelő helyzetet csak azután tárta fel, amikor a felperes a gyermek ellátásáról éveken keresztül apaként gondoskodott és a gyermekkel a szoros érzelmi kötődése kialakult, megalapozza a személyhez fűződő jog (Ptk. 75. § (1) bek.) sérelmének megállapíthatóságát. A saját gyermekként szeretett személy és vele kapcsolatban a szülői státusz elvesztése a köztudomás szerint (Pp. 163. § (3) bek.) is komoly lelki megrázkódtatást, súlyos pszichés hátrányt okoz, amely a nem vagyoni kártérítési felelősséget megalapozza. Ezen felül a felperes a perben kirendelt igazságügyi elmeorvos szakértő véleményével bizonyította is az I.r. alperes magatartásával okozati összefüggésben a nem vagyoni kártérítést megalapozó hátránya bekövetkezését.

Mindezek alapján helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes személyiségi jogainak (ezen belül az egészség és az emberi méltóság) megsértésével okozott nem vagyoni kártérítés iránt a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés, valamint 355. § (1) és (4) bekezdés alapján előterjesztett kereset alapos. A Legfelsőbb Bíróság azonban az igényelt és az elsőfokú bíróság által megítélt nem vagyoni kártérítés mértékét eltúlzottnak tartva, az ítélezési gyakorlatra, valamint a szakértői véleményre is figyelemmel - amely szerint a felperes pszichés megbetegedése csupán részben áll összefüggésben a gyermek vérszerinti származásáról való tudomásszerzéssel - a kártérítés összegét az okozott hátránnyal arányban állóan, a Pp. 206. § (3) bekezdése alapján mérlegeléssel, 500.000 forintban állapította meg.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezését - a perköltség és az illeték viselésére is kiterjedően - részben hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. § (2) bekezdés megfelelő alkalmazásával részben megváltoztatta, és az alperest terhelő marasztalás összegét leszállította. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta. A Pp. 81. § (1) bekezdés alapján kötelezte a nagyobb részben pervesztes felperest az I.r. alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (1) bekezdés a) pont és (5) bekezdés alapján megállapított első- és másodfokú és eljárási költségének megfizetésére. Az I.r. alperesnek a felülvizsgálati eljárásban értékelhető költsége nem merült fel.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illeték megfizetéséről a Legfelsőbb Bíróság a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2)

*bekezdés alapján a pernyertesség-pervesztesség arányában
rendelkezett.*

Budapest, 2010. január 20.

*Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk.
előadó bíró, Gyöngyösiné dr. Gyügyei Klára sk. bíró*

Vné

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő